

VI. Európai Szociális Fórum – Athén 2006

A szociális mozgalmak útkeresései Európában és a világban

2006. május 4.-7. között Athén adott helyet az antiglobalizációs és szociális mozgalmak európai találkozójának. Mintegy 35 ezer, zömében helyi fiatal aktivista vett részt a közel 300 rendezvényen (szemináriumokon, műhelyvitákon és kulturális eseményeken). A fórum csúcspontját a május 6.-án tartott tömegdemonstráció jelentette, amelynek keretében legalább 80 ezer felvonuló protestált a közel-keleti háború, az Iránt fenyegető támadás, Irak és Palesztina megszállása ellen.

A régi repülőtér mellett Ellinikóban, az olimpiai komplexum épületeiben került sor az ESZF „hivatalos” rendezvényeire, míg az ESZF-et kritizáló szélső baloldali szervezetek és mozgalmak (így pl. a nemzetközi antiimperialista és antikapitalista koalíció) alternatív tanácskozásait a Panteion Egyetemen tartották meg. Az anarchisták és az autonómok a Műszaki Egyetemen és más helyszíneken gyűltek össze. Számos érdekes tanácskozás volt, amelyen a baloldali egység megteremtésének szükségességéről is szó esett, de csak mintegy fél tucat megbeszélésen határoztak el közös kampányokat és akciókat.

Egyik legnagyobb pozitív fejleménynek az tekinthető, hogy első alkalommal jelenhettek meg nyíltan is a politikai pártok, nemcsak a szervező bizottságban, hanem az ESZF szemináriumain és műhelyvitáin is. Mostanáig a pártok képviselői „álcivilként”, vagy hálózatok tagjaként voltak jelen a fórumfolyamatban. Elégé érdekes, de számomra nem meglepő, hogy nem mindegyik párt vállalta a nyílt részvételt. Például az SWP tagjaiból álló Nemzetközi Szocialista Tendencia (IST) továbbra is különböző álcivil szervezetekbe bújva jelenik meg annak ellenére, hogy az SWP „hivatalosan” a pártok nyílt részvétele mellett van.

A politikai pártok részvételére vonatkozó tilalmat a SzVF Szervező Bizottsága 2001-ben az ún. porto alegrei Elvi Charta-ban „véste kőbe”, amelyet - meglehetősen ironikusan - éppen a brazil Munkáspárt (PT) tagjai fogalmaztak meg. A Charta idevonatkozó részében (9. pont) ez áll: „Sem pártképviseletek, sem katonai szervezetek nem vehetnek részt a Fórumon. Magánszemélyként viszont meghívhatók azok a kormányzati emberek, ill. parlamenti képviselők, akik magukévá teszik a jelen Chartából fakadó kötelezettségeket.”

Természetesen a pártok kitiltása a fórumból eddig is ostobaság volt. Számos tömegmozgalomban jelen vannak a pártok, különösen Franciaországban, Spanyolországban és Olaszországban. Az első ESZF-et a Genovában és Rómában lezajlott hatalmas tüntetések alapozták meg és Firenzében rendezték meg, pontosan azért mert az olasz munkásmozgalom nagyon jól szervezett és erős. A második ESZF főszervezői a Ligue Communiste Révolutionnaire (LCR) és a Francia Kommunista Párt voltak, míg a harmadik ESZF esetében a Szocialista Munkáspárt (SWP) a brit Munkáspárt emblematikus alakjának: Ken Livingstone-nak, London főpolgármesterének volt a „csicskása”.

A szociális fórumon belüli politikai feszültségek az előző ESZF-hez képest (2004 London) sajnos nem csökkentek, sőt inkább növekedtek. Szomorú tény, hogy a résztvevők száma is csökkenő tendenciát mutat. Athénban zömében – természetesen - görög aktivisták voltak jelen, akikben nagyon erős az antiimperialista attitűd és a radikalizmusuk is egyre növekszik. Ezzel magyarázható, hogy a május 6.-i tüntetés a Görög Kommunista Párt (KKE) részvétele nélkül is kiemelkedően sikeresnek tekinthető.

Az ESZF eddigi története során először fordult elő, hogy a felhívásában (a Fórum záródokumentumában) egy szó sincs a következő rendezvény helyszínéről és időpontjáról. A felhívás maga is visszafogott, reformista szöveg, amelyben a neoliberális politika bírálatán kívül nem szerepel sem az imperialista EU, sem a kapitalista rendszer elleni fellépés, pláne a „szocializmus” kifejezés. Bár az ESZF „vezetősége” megpróbálta rábeszélni a Belga Szociális Fórum (BSZF) tagjait, hogy a következő ESZF-et két év múlva Brüsszelben rendezzék meg, de ennek a valószínűsége igen csekély, mivel a BSZF-ban nem vesznek részt jelentős pártok, amelyek ezt a gigászi feladatot fel tudnák vállalni. Ezen kívül Németország vagy Ausztria neve is felmerült, de ők sem vállalták. A lelkesedés hiánya a gyorsan közeledő válságot jelképezi, nevezetesen: az ESZF a jelenlegi felállásban hosszútávon már nem folytatható. A válságból az egyik, nemkívánatos kiút az ESZF „elsorvasztása” lenne, mivel a fórumok megrendezése rengeteg munkát igényel és ehhez képest, kevés kézzelfogható eredményt hoz. Alternatív megoldás az lehetne, ha az ESZF-ben tömörült szervezetek szorosabb együttműködést alakítanának ki egymással, és végre összefognának, amely idehaza sem ártana!

Mára már közismert, hogy az ESZF-et -kezdetektől fogva- szociáldemokrata, reformista pártok uralták és irányították. Ezek az erők támogatták a NATO balkáni háborúját és többnyire neoliberális gazdaságpolitikát folytató kormányok részesei. Az európai fórumot –a Szociális Világforumhoz hasonlóan - nagy nyugati nem-kormányzati szervezetek (NGO-k) és olyan politikai szervezetek tartják kézben, amelyek a kapitalizmus „humanizálását” és a radikális szociális mozgalmak bedarálását, illetve behódolását akarják elérni.

Görögországban a baloldaliak többsége (az ifjúsági- és munkásmozgalmak, továbbá a háborúellenes és az antiimperialista mozgalmak) ellenzik a szociális fórumot és nem is vesznek részt benne. A Görög Szociális Fórumban a vezető szerepet az a „Synaspismos” játssza, amely az Európai Uniót támogató EBP tagja és együttműködik a PASOK-kal (amely ugyan szavakban szociáldemokrata, de valójában neoliberális párt). Az athéni ESZF szervezésében és finanszírozásában két szakszervezeti konföderáció vállalt oroszlánrészlet: a GSEE (a magánszektorból) és az ADEDY (az állami szektorból). Ezek a munkaadóknak behódolt szakszervezetiséget képviselik és paralizálják a munkások harcát.

Az ESZF történetében első alkalommal fordult elő az is, hogy az antiimperialista forradalmi erők szervezeten jelentek meg az ESZF-en. Az ESZF keretén belül alakíthattak ki egy radikális, antiimperialista teret, szervezettek közös szemináriumokat és a felvonulási menetben is együtt fejezhették ki tiltakozásukat a háború, a neoliberális támadások és a rasszizmus ellen. Ezzel az ESZF-en belül mára két irányvonal kristályosodott ki: az egyik irányzat EU-barát, amelyben főleg szociálliberálisok, reformisták és trockisták találhatók – ők tartják kezükben az ESZF-et – és a másik irányzathoz radikális, következetes antiimperialista erők tartoznak - egyelőre kisebbségben.

Az európai baloldal valós érdekeit (azaz a lehető legnagyobb szervezeti egység megteremtését) figyelembe véve – az athéni rendezvény eléggé kiábrándító volt, de ez nem írható a főszervező (a Görög Szociális Fórum) számlájára. Az SWP helyi fiókszervezete, a SEK például kifejezetten obstruktív szerepet játszott az ESZF szervezésében. Rengeteg döntést megvétózott, nem adta beleegyezését a „konszenzus”-hoz. Egy bennfentes ezt úgy jellemezte, hogy „amit nem tudnak irányítani, azt megpróbálják szétverni.” (A SEK és a baloldal többi aktora közötti ellenséges viszony természetesen az ESZF előkészítésének megkezdése előtt is létezett, de az elmúlt egy év során tovább romlott.)

Fenti problémáktól eltekintve, az athéni rendezvény hasznosnak bizonyult. Mindenesetre az volna ideális, ha egy ilyen „banzaj” komoly politikai munka záróeseménye lenne csak, nem pedig a rendezvény maga. Ugyanakkor az is tény, hogy az ESZF jelenleg az európai baloldali erők egyetlen valódi találkozási helye, mivel az Európai Baloldali Párt valójában nem más, mint „a legkisebb

közös nevező” alapján sebtében összehozott „tákolmány”, amelynek fő célja az európai parlament finanszírozásának (az EU pénzeknek) megszerzése.

Budapest, 2006. június 14.

Benyik Mátyás

A cikk átvéve a <http://attac.zpok.hu/> honlapról